

ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 37 VAN HET DECREET VAN 15 FEBRUARI 2019 BETREFFENDE HET JEUGDELINQUENTIERECHT, WAT BETREFT DE LANGDRUIRGE GESLOTEN BEGELEIDING

Samenvatting

Bij arrest van 11 februari 2021 oordeelde het Hof dat de sanctie van de langdurige gesloten begeleiding voor minderjarigen tussen twaalf en zestien jaar onvoldoende voorspelbaar is en bekritiseerde het Hof het gebrek aan invulling van de uitzonderlijke omstandigheden van de sanctie. Artikel 37, § 1, tweede lid, en § 4, van het bestreden decreet werden om die reden vernietigd. Met bijgaand voorontwerp van decreet wordt hieraan tegemoet gekomen in het licht van de vereiste van voorzienbaarheid van de strafbaarstelling en wordt nauwkeurig omschreven dat deze sanctie uitsluitend mogelijk wordt voor een deelverzameling van de huidige limitatieve lijst van misdrijven die is opgenomen voor de minderjarige delictpleger die zestien jaar of meer is.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Wat de vernietiging betreft van artikel 37, § 1, tweede lid, en § 4, van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, sluit het Grondwettelijk Hof de mogelijkheid om een langdurige gesloten begeleiding voor minderjarigen tussen twaalf en zestien jaar op te leggen principieel niet uit in zijn arrest, maar bekritiseert het het gebrek aan invulling van de uitzonderlijke omstandigheden van de sanctie.

Gelet op de bedoeling van de decreetgever om de sanctie van langdurige gesloten begeleiding, zij het met een minder lange maximale duur, ook mogelijk te maken voor minderjarigen die zeer ernstige jeugddelicten plegen op het ogenblik dat zij nog geen zestien jaar zijn, passen we met bijgaand ontwerp van decreet de voorwaarden voor een langdurige gesloten begeleiding voor minderjarigen jonger dan zestien jaar aan, in het licht van de vereiste van voorzienbaarheid van de strafbaarstelling. In het decreet wordt daarom nauwkeurig omschreven dat deze sanctie uitsluitend mogelijk wordt voor een deelverzameling van de huidige limitatieve lijst met misdrijven die is opgenomen in artikel 37, § 2, eerste lid, 4° van het Jeugddelinquentiedecreet (voor de minderjarige delictpleger die zestien jaar of meer is).

B. Inhoud

Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de voorwaarde van uitzonderlijke omstandigheden doelt op de ernst van de gepleegde feiten. Die bedoeling van de decreetgever stemt evenwel niet overeen met de voorwaarden die voordien waren bepaald in

de tekst van het decreet. De vereisten voor het opleggen van een langdurige gesloten begeleiding waren immers minder streng voor de minderjarigen jonger dan zestien jaar, dan voor de minderjarigen die minstens zestien jaar zijn op het ogenblik van het plegen van het delict.

We vinden de keuze voor een langdurige gesloten begeleiding voor de doelgroep onder zestien jaar voor zeer ernstige delicten als volgt terug in de parlementaire voorbereiding waar de voorwaarde als volgt wordt toegelicht : "In principe kan deze langdurige sanctie enkel worden opgelegd aan de minderjarige delictpleger die minstens zestien jaar is, en die cumulatief voldoet aan de voorwaarden zoals hierboven uitgelegd. Wanneer minderjarigen echter jeugddelicten plegen op het ogenblik dat zij nog geen zestien jaar zijn, maar waarbij het om zodanig ernstige feiten gaat, kan deze sanctie ook opgelegd worden, zij het met een minder lange maximale duur" (Parl. St., Vlaams Parlement, 2017-2018, nr. 1670/1, p. 65).

De decreetgever maakt de keuze om ook voor de minderjarigen onder de zestien jaar specifiek in te zetten op welbepaalde categorieën van ernstige maatschappijverstoringe misdrijven met een strafmaat van 10 jaar opsluiting of meer, met name oorlogs- en terroristische misdrijven, levensdelicten (inclusief roofmoord) en verkrachting met verzwarende omstandigheden of de dood tot gevolg. Gelet op de ernstige, levenslange impact op het slachtoffer en de sterke maatschappelijke impact, maakt de decreetgever uitdrukkelijk de keuze om alle vormen van verkrachting mee te nemen.

Implementatie

De inwerkingtreding van de wijzigingen aan artikel 37 met betrekking tot de langdurige gesloten begeleiding voor minderjarigen jonger dan zestien jaar, die met voorliggend ontwerpdecreet wordt ingevoerd, is net zoals de overige bepalingen met betrekking tot de langdurige gesloten begeleiding geregeld in artikel 89 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht. Concreet wordt de datum van inwerkingtreding bepaald door de Vlaamse regering in functie van het realiseren van de nodige randvoorwaarden, zowel inhoudelijk, personeelsmatig als naar infrastructuur en capaciteit.

Impactanalyse

We verwijzen naar het Kind- en Jongereneffectenrapport van 20 mei 2021 bij het voorontwerp van decreet.

C. Totstandkomingsprocedure

Het voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2021/90 van 9 maart 2021.

Het voorontwerp van decreet werd voorgelegd op het raadgevend comité Opgroeien van 29 april 2021. Er werden geen opmerkingen geformuleerd.

Het advies van de Raad van State werd bekomen op 18 mei 2021.

Een Kind- en Jongereneffectenrapport bij het voorontwerp van decreet werd opgemaakt op 20 mei 2021.

Voor het overige verwijzen we naar de vorige adviezen en impactanalyse op het ontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht zoals definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 13 juli 2018 (beslissing VR 2018 1307) en ingediend in het Vlaams parlement.

II. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1. Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2. Gevolg gevend aan het advies van de Raad van State wordt verduidelijkt dat de uitzonderlijke omstandigheden, waarin de langdurige gesloten begeleiding kan worden opgelegd aan minderjarigen tussen de twaalf en zestien jaar op het ogenblik van het delict, die doelen op de ernst van de gepleegde feiten bepaald worden in paragraaf 4, tweede en derde lid.

In principe kan de sanctie van langdurige gesloten begeleiding enkel worden opgelegd aan de minderjarige delictpleger die minstens zestien jaar is, en die cumulatief voldoet aan zes voorwaarden. Wanneer minderjarigen echter jeugddelicten plegen op het ogenblik dat zij nog geen zestien jaar zijn, kan deze sanctie ook opgelegd worden in uitzonderlijke omstandigheden, zij het met een minder lange maximale duur.

Naast de cumulatieve voorwaarden van vermoeden van schuldbequaamheid, elke andere maatregel of sanctie is ongepast of heeft gefaald; het in gevaar zijn van de fysieke integriteit van de betrokken minderjarige delictpleger of derden en de nood aan gesloten begeleiding, wordt nauwkeurig omschreven dat deze sanctie uitsluitend mogelijk wordt voor een deelverzameling van de huidige limitatieve lijst met misdrijven die is opgenomen voor de minderjarige delictpleger die zestien jaar of meer is.

De decreetgever maakt de keuze om ook voor de minderjarigen onder de zestien jaar specifiek in te zetten op welbepaalde categorieën van ernstige maatschappijverstoringe misdrijven, met name oorlogs- en terroristische misdrijven, levensdelicten (inclusief roofmoord) en verkrachting met verzwarende omstandigheden of de dood tot gevolg. Gelet op de ernstige, levenslange impact op het slachtoffer en de sterke maatschappelijke impact, maakt de decreetgever uitdrukkelijk de keuze om alle vormen van verkrachting mee te nemen.

De in aanmerking komende misdrijven voor de categorie van de twaalf- tot veertienjarigen en voor de categorie veertien- tot zestienjarigen worden, zoals dit ook steeds de bedoeling was van de decreetgever, gelijkgeschakeld. We verwijzen hiervoor naar het antwoord van de decreetgever bij de opmerking onder punt 249 van het advies van de Raad van State van waarbij werd opgemerkt dat ten aanzien van de voor de groep van minderjarigen 'tussen twaalf en veertien jaar' meer misdrijven in aanmerking komen dan voor de groep minderjarigen 'tussen veertien en zestien jaar'. Het is niet de bedoeling geweest van de decreetgever om de in aanmerking komende misdrijven ruimer te omschrijven voor de categorie van de twaalf- tot veertienjarigen dan voor de categorie veertien- tot zestienjarigen.

Om toepassings- en interpretatiemoeilijkheden bij latere wijzigingen van het Strafwetboek te vermijden, wordt in het tekstvoorstel van het ontwerp van decreet elk van de in aanmerking komende artikelen en misdrijven, apart vermeld.

- Gaat het om een minderjarige delictpleger die op het ogenblik van de feiten minstens twaalf jaar is en de volle leeftijd van veertien jaar nog niet heeft bereikt en die een feit pleegt, zoals bedoeld in de volgende artikelen van het Strafwetboek: oorlogs- en terroristische misdrijven: 136bis (genocide), 136ter (misdaden tegen de mensheid), 136quater (oorlogsmisdaden), 136sexies (oorlogstuigen), 137, 141, (de terroristische misdrijven), 376 (verkrachting met verzwarende omstandigheden of met de dood tot gevolg), 393 tot en met 397 (de verschillende modaliteiten van doodslag en moord) en 475 SW (roofmoord), voor zover deze strafbaar zijn met meer dan tien jaar opsluiting, en artikel 375 (verkrachting), dan bedraagt de maximale duur van de sanctie die hem kan worden opgelegd twee jaar.

- Gaat het om een minderjarige delictpleger die op het ogenblik van de feiten minstens veertien jaar is en de volle leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt en die eenzelfde feit pleegt uit bovenvermelde lijst voor delictplegers tussen de twaalf jaar en veertien jaar op het moment van de feiten ,en voor zover deze strafbaar is met meer dan tien jaar opsluiting, dan bedraagt de maximale duur van de sanctie die hem kan worden opgelegd vijf jaar.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme.

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding,

Wouter BEKE